

DL 12.

6

Idea Viri Boni
E X E M P L I S

Ex Græca Latinaque Historia
præstantissimis

In Episcopali Cizensium Schola

Die IX. Augusti ab Hora II. matutina

Oratorie delineabitur.

Vt Patroni & Musarchæ, ceterique
Eruditi nostræ ciuitatis benigne
audiant, rogat & inuitat

M. CHRISTOPHORVS CELLARIVS,
Rector.

C I Z Æ,

Typis Joh. Ruperti Reil/

Anno 1677.

f

Eorum, qui moribus & vitæ emendandæ
descripserunt, videmus tria genera esse.
Sunt enim perquam multi, qui operam om-
nem consumunt in virtutis & honestatis ra-
tione accuratius definienda, & in subtiliores
quæstiones, quam in actiones vtilis animum
semper habent propensiorē. Alii vanum hoc
omne studium existimant, quo nihil vitæ atq;
moribus discatur, sed doctrina tantum & eru-
ditio accumulatur. Contra melius non putant
consuli posse mortalium vitæ, quam si præce-
pta & regulæ proponantur, ex quibus unicuiq;
constare possint, quæ agenda sint præclare
tanquam virtuti consentanea, & quæ ad æter-
nam maculã evitandam sint fugienda. Quan-
to vero hi plus conferunt eum ad publicam
rem, tum ad suam ipsorum salutem, quam qui
soli doctrinæ incremento intenti erant, ei-
demq; tantum non affixi: tanto maiorem vti-
litatem præ se tertium genus fert, eorum ni-
mirum, qui non tam scientia & doctis Demon-
strationib9, nec præceptis etiam aut admoni-
tionibus, quam exemplis clarissimorum viro-
rum, in moribus formandis & corrigendis ef-
fici posse, sibi vnice persuadent. Ex horum
censu præcipuus nobis Annæus Seneca vide-
tur

tur in aureis ad Lucilium epistolis, cui omni studio & industria inculcat, ad virtutem comparandam *longum iter per praecepta esse, breue & efficax per exempla.* Etenim, vt Panegyrista Plinius præclare sensit, *melius homines exemplis docentur, quam præceptis, quia id illa in se boni habent, quod approbant, quæ præcipiunt, fieri posse.* Vnde Plato & Aristoteles, eodem Seneca Epist. VI. censente, *& omnis in diuersum itura sapientium turba plus ex moribus, quam ex verbis Socratis traxisse boni videntur. Metrodorum & Harmachum* addit, quos non tam Schola Epicuri, quam contubernium eiusdem magnos viros fecerit. *Nec Zenonem Cleanthes, inquit, tã præclare expressisse potuisset, si tantum audiuisset, quod viua vox, conuictus & familiaritas plus profint, quam oratio, aut muta omnis generis doctrinæ, libris comprehensæ, monumenta.* Nec viuis exemplis acquiescit, sapientissimus Seneca, sed ab inferis memoria quasi reuocandos cenlet præclaros viros, qui vitæ atq; morum possint rectores esse, nempe *Catonem* aliquem, vel *Laelium*, vel *Scipionem*, quorum præsentiam animo subiectam reuereamur, ne solitudo peccandi licentiam nobis indulgeat. *Elige, inquit XI. Epistola, Catonem: si hic videtur nimis rigidus,*

du, elige remissioris animi virum Lælium: elige eum, cuius tibi placuit & vita & oratio, & ipsius animum ante te ferens & vultus, illum semper tibi ostende vel custodem, vel exemplum. O felicem, qui sic aliquem vereri potest, ut ad memoriam quoque eius se componat atque ordinet! Eadem fere repetit, addito Scipionis exemplo, Epistola XXV. Quod si tanta exemplorum efficacia, faciemus omnino, quod officii est, si nostræ fidei commissis adolescentibus optimum quemq; ex antiquis Historiis virum commendemus, quem ante oculos semper habeant, ut sic tanquam illo spectante vivant, & omnia tanquam illo audiente faciant. Habet enim id commodi hæc docendi informandique ratio, ut non tantum animo proponat, quod faciendum fugiendumque; sed exemplis quoque quam maxime inuitet atque instiget ad præclare & cum virtute agendum. Virtus enim magnorum virorum si vel auditur prædicata, vel legitur librorum monumentis consignata, non facile tam torpens audientis vel legentis animus est, quin stimulos sentiat, & ad imitandum ac æmulandum se quodammodo componat. Hoc cordi nobis fuit, cum Nostris Oratoria

ria pensa distribuenda erant, nempe eam materiam putabamus cum ætati illorum, tum ingenio atque studiis conuenientissimam, quæ non tantum stilum exerceat comtiorumque reddat, dum ad optimos Historiarum scriptores pro exemplorum inuestigatione amandat; sed inprimis vitam quoque & mores corrigat, & ad optimam virtutis ideam, tanquam ad normam perfectissimam, conformet. Iussimus ergo, vt *vexatam de virtutibus paganorum questionem* exemplis illustrent, &, quantum ingenio atq; studiis possint, edoceant publice, *multos etiam ex illis, qui ab Ecclesia Dei alieni fuerunt, fecisse olim* natura duce, quæ Christianis etiam hominibus & ad intuendum & ad imitandum proponi possint, vt si virtutis vim animo nullam sentiant, saltem pudore afficiantur, cum intelligent, se a paganis etiam, quos Gentiles vocamus, virtutis studio & honestatis amore superari. Meliora autem de nostris Oratoribus speramus, imo confidimus, qui ita erecto omnes sunt & animo & ingenio, vt nihil prius & antiquius habeant, quam virtutem sectari, & aliorum præclare facta

facta summo studio atq; industria imitari. Horum antesignanus est, domesticis exemplis excitatus,

JO. ERNESTVS ZAPFIVS, Vinariensis, qui *questionem de paganorum virtutibus* ex priscorum seculorum historiis atque exemplis definiendam commilitonibus proponet. Non minori alacritate, quam prolata fuit, excipiet *questionem*;

JO. JACOBVS SCVLTVS, Cœnobio-Zinnâ-Marchicus,

& ex *Agefilai, Spartanorum ducis clarissimi*, virtutibus quam optime expediri illam posse, pro virili parte probabit. Quod vero

JO. NICOLAUS Sörster / Schleusingensis, paternis consiliis atq; monitis ita a puero ad Romanos scriptores manu quasi ductus est, vt iis innutritus esse videatur; ferre ille non potuit, vt solis Græcis virtutum optimarum gloria cedat, sed in *Latinis historiis* exemplum se inuenisse putat, quod cum Græcorum præstantissimis de iustitia, animi magnitudine ceterisque virtutibus omnibus possit contendere. Nempe *M. Porcium Catonem Vticensem*, illum *virtuti simillimum* virum, vt Velleius Paterculus lib. I l. cap. XXXV. appellat, tanquam

quam egregium virtutis exemplar, laudandum sibi proposuit. Approbavit consilium & conatum successor

BARTHOLOMÆVS Leupold / Weida Variscus, & ex Romana historia eruere perget, qui ceteris virtute præcelluerunt. Quod vero videt, *militarem gloriam* Romanorum esse præcipuam, Dictatorem & imperatorem cum nomine, tum virtute *Maximum, Q. Fabium Cunctatorem* prædicare, & ceteris præferre secum constituit. Probabit singula

JO. ABRAHAMVS Pfeiffer / Niedergræfenhaynensis Misnicus, in hoc solo ab antecessorum sententia discedens, quod illos solum viros laudauerint, qui vel bello vel republica bene gesta clari fuerunt, quorum neutrum umbratili scholarum conditioni sit conuenientissimum, vtpote in quibus ii adolescentes ad virtutem exemplo optimi cuiusque inflammandi sint, quorum nemo forsitan Martis stipendia facturus sit, pauci in luce reipublicæ ita versaturi, vt Catones & Agesilaos exprimendi locum & materiam habeant. Proinde commodius scholasticorum vitæ exemplum, *T. Pomponium Atticum*, Ciceroni æqualem atq; æmulum, ita com-
men-

mendabit, vt & industriæ, & doctrinæ & bonitatis exemplum cum omnes homines, tum maxime adolescentes, optimis artibus dedicati, non solum intueri sed etiam æmulari debeant. His peractis, qui ad certamen discipulos hortatus fuerat, finem quoque Panegyricis declamationibus imponet, & cunctis ad æmulationem virtutum inflammatis dignas Auditoribus gratias aget. Quod vero nostrarum partium est, nostros Musarumque Patronos, & vniuersum literatorum ordinem, & quotquot nostris studiis atque rei Scholasticæ fauent, qua par est observantia & humanitate rogamus, vt honorifica præsentia efficiant, quo amor erga bonas artes honestissimo, quem præ se sponte ferunt Oratores nostri, tantus auctoritate & applausu cumulus accedat, quantus requiritur, vt expectationem, quam de se dudum concitarunt omnibus bonis, non solum sustinere & tueri, sed aliquando etiam vincere atque superare possint. P P. Cizæ VI, Eidus Sextiles M DC LXXVII.

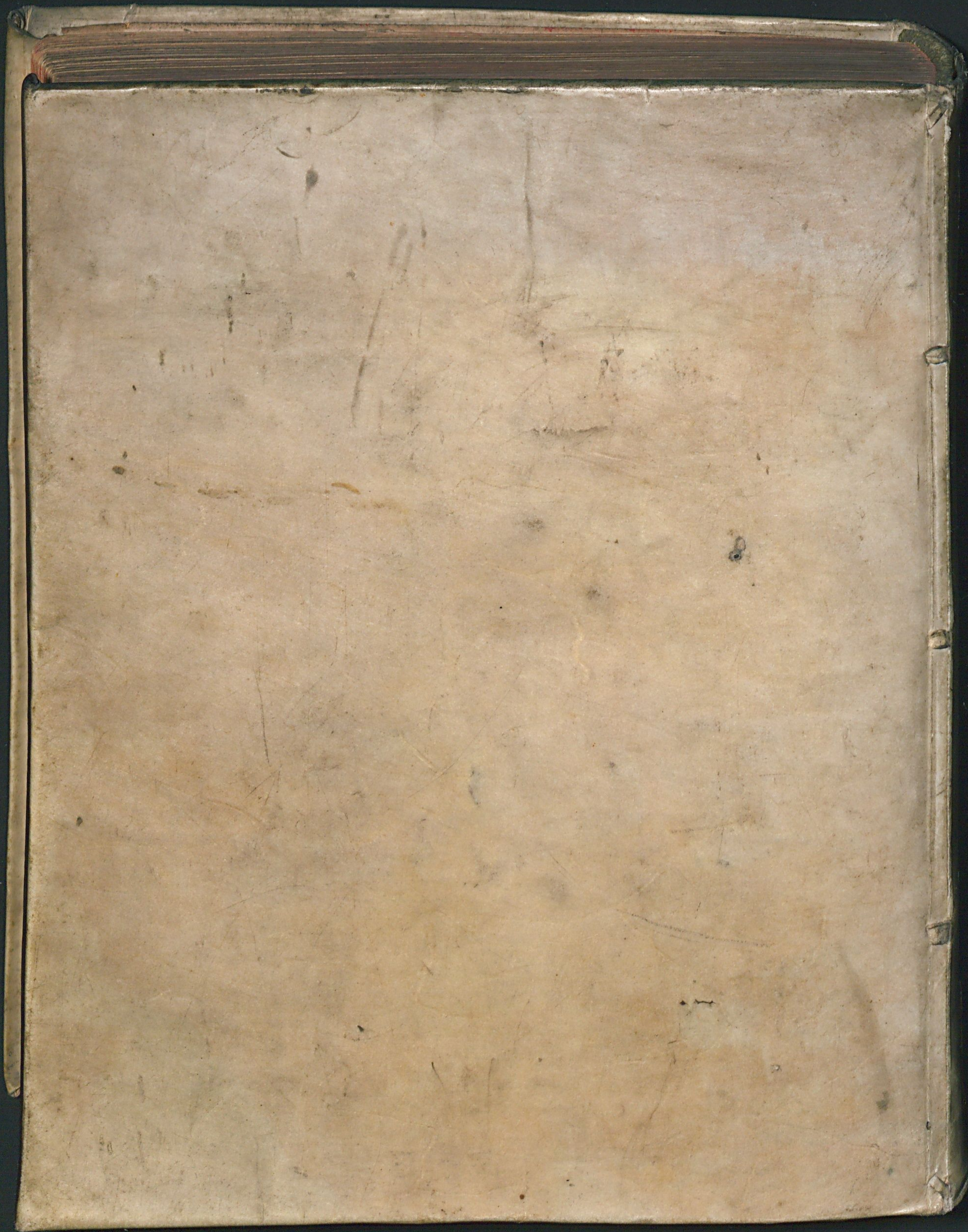
Nr 3165

80

Wort

120

B.I.G.

Farbkarte #13

Viri Boni

MPLIS

Latinaque Historia

stantissimis

li Cizensium Schola

ti ab Hora IIX. matutina

rie delineabitur.

Mufarchæ, ceterique

æ ciuitatis benigne

t, rogat & inuitat

PHORVS CELLARIVS,

Rector.

I Z Æ,

oh. Ruperti Reil/

anno 1677.

6

f

